

Życiorys

Prof. dr hab. Andrzej Jerzy Szmajke urodził się w 1953 roku. Specjalizował się w zakresie autoprezentacji, postrzegania ludzi, psychologii osobowości i psychologii społecznej, nauczyciel akademicki, związany głównie z Uniwersytetem Opolskim, Uniwersytetem Wrocławskim oraz Akademią Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Profesor nauk humanistycznych od 2008 roku. W latach 1960-1968 uczęszczał do Szkoły Podstawowej nr 33 im. Mariana Buczka we Wrocławiu. Następnie kontynuował naukę w I Liceum Ogólnokształcącym we Wrocławiu, w klasie o profilu humanistycznym. W 1972 roku rozpoczął studia na kierunku psychologia na Uniwersytecie Wrocławskim, które ukończył magisterium w 1977 roku. Z uczelnią tą związał się przez kolejnych kilka dekad, rozpoczynając pracę od stanowiska asystenta, a kończąc na profesorze nadzwyczajnym na Instytucie Psychologii. Kierował tam Zakładem Eksperymentalnej Psychologii Społecznej. Otrzymał na niej także stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii. W 1997 roku uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego na Instytucie Psychologii PAN w Warszawie na podstawie pracy pt. *Samoutrudnianie jako sposób autoprezentacji*. Od lat 90. XX wieku wykładał także w Zakładzie Psychologii Katedry Humanistycznych Podstaw Kultury Fizycznej Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu oraz w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Opolskiego, gdzie otrzymał stanowisko profesora zwyczajnego. Od roku 2008 pełnił funkcję dyrektora tej placówki naukowo-dydaktycznej.

Publikacje

Książki

- Samoutrudnianie. Dobre i złe strony rzucania kłód pod własne nogi, Pracownia Wydawnicza PTP, Olsztyn, ISBN 83-900686-7-5, ss. 159 (Doliński, Szmajke).
- Samoutrudnianie jako sposób autoprezentacji: Czy rzucanie kłód pod własne nogi jest skuteczną metodą wywierania korzystnego wrażenia na innych? Wyd. Inst. Psych. PAN, Warszawa 1996, ISBN 83-85459-25-1, ss. 278. (rozprawa habilitacyjna).
- Autoprezentacja: maski, pozy, miny, Wyd. URSA Consulting, Olsztyn 1999, ISBN 83-910489-1-8, ss. 247.

Artykuły w czasopismach i rozdziały w książkach

- Czy stare jest brzydkie? Czy brzydkie jest stare? Anatomiczne cechy sylwetki jako wyznaczniki spostrzegania atrakcyjności, młodości oraz stanu zdrowia kobiet i mężczyzn, w: S. Rogala (red.), „Wybrane problemy wspierania ludzi starszych”, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji, Opole 2008, ss. 96-113.
- *Atrakcyjność fizyczna a jakość życia: czy piękno fizyczne chroni przed stresem?, w: R. Derbis (red.) „Jakość życia: od wykluczonych do elity”, Wyd. AJD, Częstochowa 2008, ss. 335-346 (Szmajke A., Budka A.)

- Kulturowe uwarunkowania agresji: Polska jako enklawa „kultury honoru”, [w:] M. Plopa i M. Błażek (red.) „Współczesny człowiek w świetle dylematów i wyzwań: perspektywa psychologiczna”, Wyd. „Impuls”, Kraków 2008, ss. 105-113.
- Bądź tu mądry i pisz...recenzje: Autoprezentacyjne, interpersonalne konsekwencje okazywania surowości bądź łagodności w ocenach osób i ich wytworów, A. Szmajke, A. Czerniak i A. Kuśmierz; Przegląd Psychologiczny, 2007/4,s. 367-388.
- How does the „red win” effect work? The role of sportswear colour during sports competitions, Polish Journal of Applied Psychology, 2007, vol 5, No 1, pp. 71-79.
- Dozwolone i niedozwolone wspomaganie w sporcie – Wpływ koloru stroju sportowców na rywalizację sportową, „Medicina Sportiva” 10 (Suppl 3),2006, s. 119-122 (A. Szmajke i P. Sorokowski).
- Does my partner reflect on me? The appearance of a partner of a romantic relationship as a modifier of the judgments on the individual’s physical and interpersonal attractiveness, [w:] E. Dzikowska i A. Kuczyńska (red.), Understanding sex and gender, s. 201-214., Wrocław 2006.
- Rywalizacja czyni mężczyzną? Dostosowawcze zmiany tożsamości (identyfikacji płciowej) u kobiet i mężczyzn oczekujących rywalizacji sportowej (A. Szmajke, A. Pawłowska i W. Wiliński), w: E. Wlazło (red.), Sport młodzieżowy w badaniach psychologicznych, s. 147-169, Wyd. AWF, Wrocław, 2005.
- Inklinacja makiaweliczna i rodzaj społeczno-kulturowy a umiejętność odczytywania prawdomówności i kłamstwa w komunikowaniu się, w: J. Klebaniuk (red.), Psychologiczne konteksty komunikacji, Oficyna wyd. ATUT, Wrocław, 2005. s. 69-98;(K. Serafińska-Kleczyk i A. Szmajke).
- Sport a agresja: kultura honoru czy kultura „zwykłej” agresji; w: J. Supiński (red.) „Agresja w kulturze fizycznej”, s. 25-37 Studia i Monografie AWF we Wrocławiu nr 79, Wrocław 2005.
- Przedmowa, Jakość życia w badaniach empirycznych i refleksji teoretycznej, Kolokwia Psychologiczne nr 13, 2005,s. 5-11 (M. Straś Romanowska, K. Lachowicz-Tabaczek i A. Szmajke).
- Wzorce atrakcyjności ludzkiego ciała: czy ewolucja skrzywdziła kobiety? Kolokwia Psychologiczne nr 13,2005, s. 145-167.
- Jaki zegarek dla ślepeca? Problem trafności spostrzegania osób i kulturowe uwarunkowania percepcji interpersonalnej [w:] M. Kossowska, M. Śmieja i P. Śpiewak (red.) Społeczne ścieżki poznania, GWP 2005;s. 131-138 komentarz eksperta do części „Ocena społeczna”.
- Jacy do Europy? Kulturowa specyfika społecznego funkcjonowania Polaków, Psychologia, Edukacja i Społeczeństwo, 2004, t.1, nr 1, s. 53-71.
- Uprawianie sportów zespołowych jako sposób przezwycięzania niektórych problemów działania w grupie: Efekt Ringelmana w zespołach złożonych ze sportowców i osób bez doświadczeń sportowych, [w:] J. Jonkisz, M. Lewandowski i W. Starościak (red.), Wychowanie i kształcenie w reformowanej szkole, s. 225-232,Wrocław, 2004: Wydawnictwo WTN.(A. Szmajke i K. Mielczarek).
- Proporcja talia-biodra czy ramiona-biodra? Anatomiczne wyznaczniki atrakcyjności męskiej sylwetki w procesie doboru płciowego, Studia Psychologiczne, 2004 t.42, nr 3, s.107-117.

- Relikty kultury honoru w mentalności Polaków, *Czasopismo Psychologiczne*, 2004, tom 10 nr1, s. 7-21(Szmajke, Bąk, Adamus).
- Blaski i cienie rywalizacji. Orientacja społeczna a ustosunkowanie do innych ludzi, czyli: o dwóch typach egoizmu, w: J. Jonkisz i M. Lewandowski (red.) „Wychowanie i kształcenie w reformowanej szkole”, Wyd. WTN Wrocław, 2003, ss. 161-176,(A. Szmajke i J. Zomerska).
- Klimat sportu; staż i poziom sportowy a gotowość do agresji oraz skuteczność w grze u kobiet uprawiających koszykówkę, w: E. Wlazło (red.) „Psychologia grupy sportowej”, Wyd. AWF Wrocław, 2003, ss. 155-179 (Szmajke i Gorajczyk).
- Sympatyczny Smith i groźny Kowalski. Wzorce autoprezentacji polskich i amerykańskich menedżerów, w: S. A. Witkowski (red.) „Psychologiczne wyznaczniki sukcesu w zarządzaniu” t. 6., *Prace Psychologiczne LVII*, Wyd. Uniw. Wrocławskiego, 2003, ss. 59-69, (Szmajke i Czernecka).
- Geographically close – culturally distant: The value of cultures of honor in the mentality of young Poles and Germans, *Polish Psychological Bulletin*, 2003, vol 34(3), ss. 153-159, (Szmajke i Kubica).
- Sport jako społeczna enklawa kultury honoru, „Człowiek i ruch”, 2003 nr 1(7), ss. 5-15, (Szmajke i Machera).
- Skromnie czy asertywnie? Poziom osiągnięć szkolnych i styl autoprezentacji jako wyznaczniki ustosunkowania nauczycielek do uczniów, str. masz. 20, *Przegląd Psychologiczny*, 2002, tom 45, nr 1 ss. 123-139.
- Autoprezentacja: niewinny spektakl dla innych i siebie, [w:] M. Kofta i T. Szustrowa, „Złudzenia, które pozwalają żyć”, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2001, ss. 146-175.
- Paradoks korzystnej reputacji: samoocena i reputacja w grupie własnej jako predyktory oceniania innych członków grupy, [w:] E. Wlazło (red.), „Studenci wychowania fizycznego w ocenie psycho-pedagogicznej”, Wyd. AWF Wrocław 2001, ss. 89-102.
- Jacyż są makiaweliści?, [w:], D. Doliński i B. Weigl (red.), *Od myśli i uczuć do decyzji i działań*, Wyd. Inst. Psych. PAN, Warszawa 2001, ss. 151-166.
- Autoprezentacja: formy, style i skuteczność interpersonalna, [w:] K. Lachowicz-Tabaczek (red.), *Psychologia społeczna w zastosowaniach. Od teorii do praktyki*, Wyd. Atla 2, Wrocław 2001, ss. 147-183.
- Poglądy personelu medycznego na rolę psychologii w medycynie, *Wiadomości Psychiatryczne*, 1999/4, tom 2, nr 4, ss. 391-395.(Łazowski, Szmajke, Olchowska)
- Poglądy lekarzy na rolę psychologii w medycynie, *Wiadomości Psychiatryczne*, 1999/4, tom 2, nr 4, ss. 383-389.(Łazowski, Szmajke, Olchowska)
- Podmiotowość czy bezradność – dylemat wychowania i władzy, [w:] J. Jonkisz (red.), *Samorządność młodzieży na tle edukacyjnych i społecznych potrzeb kształcenia pedagogów kultury fizycznej*, *Studia i Monografie 56*, Wyd. AWF Wrocław 1999, ss. 39-54.
- Teksańczycy bez winchesterów. Przejawy kultury honoru w mentalności młodych Polaków: Czy kultura sportu jest enklawą kultury honoru?, *Kolokwia Psychologiczne*, 1999, nr 7, ss. 223-252.
- Inne światy, inne umysły? Wykorzystywanie reguł pomniejszania i powiększania w procesach percepcji społecznej przez studentów AWF i Uniwersytetu, [w:] T. Rychta (red.), *Zachowania celowe w sporcie a osobowość*, *Sekcja Psychologii Sportu Polskiego Towarzystwa Nauk o Kulturze Fizycznej*, Warszawa 1998, ss. 153-179.

- Self-handicapping as a tactic of the impression management; is it effective?, Polish Psychological Bulletin, 1998, vol. 29(3), ss. 165-179.
- Niski mężczyzna – człowiek bez właściwości? Rola informacji o wzroście w spostrzeganiu mężczyzn przez kobiety, Przegląd Psychologiczny, 1998, T41/1-2, ss. 181-195.
- Wsparcie społeczne – antidotum na doświadczenie bezradności? [w:] J. Łazowski i G. Dolińska-Zygmunt (red.), Ku lepszemu funkcjonowaniu w zdrowiu i chorobie (materiały z XIII Sympozjum Medycyny Psychosomatycznej), Wyd. AWF Wrocław, 1998, ss.247-251.
- Reguły pomniejszania i powiększania w sądach o uzdolnieniach własnych i uzdolnieniach innych osób: Logika atrybucyjna czy egotyzm?, Czasopismo Psychologiczne, 1997, tom 3, nr 2, ss. 81-98.
- Nie mów nauczycielowi, że sukcesy osiągasz bez wysiłku: Autoprezentacyjna skuteczność samoutrudniania w szkole, Psychologia Wychowawcza, 1997/1, ss. 1-11.
- Popularność w grupie a styl autoprezentacji, Psychologia Wychowawcza, 1995/5, ss. 385-392.
- Autohandicapowa postać wyuczonej bezradności, [w:] M. Dymkowski (red.), O poznawaniu ludzi i deformacjach wiedzy społecznej, Prace Psychologiczne XLIII (Acta Universitas Vratislaviensis No 1763), Wyd. Uniw. Wrocławskiego, 1995, ss. 83-112 (Świątnicki, Szmajke).
- Poczucie alienacji i jego związki z zachowaniami politycznymi w okresie 1989-1993, [w:] A. Bańka i R. Derbis (red.), Poczucie i pomiar jakości życia u aktywnych zawodowo i bezrobotnych, Poznań-Częstochowa: Print-B, 1995, ss. 149-163 (Szmajke, Bronowicka).
- Reputacja szkolna a autoprezentacja uczniów, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego, Psychologia XI, 1995 ss. 5-16.
- Ludzie bez właściwości; Autoprezentacje uczniów wobec nauczycieli prezentujących autokratyczny i demokratyczny styl kierowania, Zeszyty Naukowe WSP Opole, Psychologia X, 1994, ss. 11-25.
- Poznawcze i motywacyjno-emocjonalne modyfikatory procesu atrybucji: Studium empiryczne, [w:] D. Doliński (red.), Orientacje defensywne: Emocje-przekonania-zachowanie, Wyd. WSP Opole, Studia i Monografie nr 213, Opole 1994, ss. 29-84.
- Marzenie tchórzliwego szczupaka: Czy to kolektywizm?, Przegląd Psychologiczny, 1994/1-2, ss. 215-223.
- Orientacje polityczne nauczycieli, a percepcja zmian w pełnieniu swej roli zawodowej, Studia Pedagogiczne, t. 60, LX/1994, ss. 93-101.
- XXVIII Zjazd Naukowy PTP, Opole 8-12 września 1993, Nowiny Psychologiczne, 1993/4, ss. 113-117 (sprawozdanie).
- To niedopuszczalne, ale ja to zrobię: Uprawianie sportu a akceptacja agresji i zachowań nieetycznych u chłopców, Przegląd Psychologiczny, 1993/4, ss. 503-513.
- Zbyt kosztowne samoutrudnianie; Wykorzystywanie symptomów lęku dla obrony samooceny po uzyskaniu „niepewnego” sukcesu, Studia Psychologiczne, t. XXXI/1, 1993, ss. 73-80 (Szmajke, Doliński, Gromski).
- Lęk jako strategia antycypacyjnego samoutrudniania, Studia Psychologiczne, t XXXI/1, 1993, ss. 63-71 (Szmajke, Doliński, Gromski).

- Samoocena, poziom agresywności i tożsamość płciowa kobiet uprawiających sport wyczynowy, „Trening”, nr 4(20), 1993, ss. 117-126 (Szmajke, Adamczuk).
- Autoprezentacje uczniów wobec nauczycieli posługujących się demokratycznym i autorytarnym stylem kierowania, [w:] A. Bańka i R. Derbis (red.), Myśl pedagogiczna i psychologiczna w Polsce odrodzonej. Efektywność działań człowieka, Poznań-Częstochowa: Gemini, 1993, ss. 79-88.
- Niepewność i lęk jako techniki antycypacyjnego samoutrudniania, [w:] M. Dymkowski (red.), Niepewność samowiedzy jako regulator zachowania, Prace Psychologiczne XXX, Wyd. Uniw. Wrocławskiego (Acta Universitas Vratislaviensis No 1460) 1993, ss. 47-71 (Szmajke, Doliński).
- Nierealistyczny optymizm w spostrzeganiu zagrożeń związanych z pracą, Zeszyty Naukowe WSP Opole, Psychologia VIII, 1993, ss. 99-124.
- Poziom samoakceptacji i pozytywna informacja osobista a spostrzeganie osoby popełniającej czyn niemoralny, Zeszyty Naukowe WSP Opole, Psychologia IX, 1992, ss. 51-68.
- Praktyka i teoria: Różnica i współzależność ale nie konflikt, Przegląd Psychologiczny, 1992/1, ss. 101-104 (głos w dyskusji).
- Endzaubert Demokratie? Sozialpsychologische Aspekte des Systemwechsel in Polen, [w:] P. Gerlich, F. Plasser i A. Urlaum (Hg.), Regimwchsel, Demokratiesierung und politische Kultur in Ost-Mitteleuropa, Studien zu Politik und Verwaltung (Band 45), Bohlau Verlag, Wien-Koln-Graz, ss. 203-230 (Bocheńska, Bronowicka, Szmajke).
- Doznawanie negatywnych następstw udzielenia pomocy, a dalsza gotowość pomagania, Psychologia Wychowawcza, 1992/4, ss. 251-260.
- Osobowość w percepcji i akceptacji zagrożeń, [w:] T. Tyszka (red.), Psychologia i bezpieczeństwo pracy, Wyd. Inst. Psych. PAN, Warszawa 1992, ss. 229-257.
- Religiousness, belief in a just world, authoritarianism and subjective image of social life in Poland at the decline of real socialism, Polish Psychological Bulletin, 1991/1, ss. 32-42.
- Dwie strony medalu: pozytywne i negatywne psychologiczne konsekwencje sportu, [w:] T. Tyszka (red.), Psychologia i współczesny sport, Wyd. AWF Warszawa, 1991, ss. 202-228. (Szmajke, Doliński).
- Osobowość sportowca jako determinanta jego funkcjonowania w warunkach startowych, [w:] T. Tyszka (red.), Psychologia i współczesny sport, Wyd. AWF Warszawa, 1991, ss. 75-84 (Doliński, Szmajke)
- Psychologiczne reakcje na sytuację startową, [w:] T. Tyszka (red.), Psychologia i współczesny sport, Wyd. AWF Warszawa, 1991, ss. 113-152 (Doliński, Szmajke).
- Poziom religijności a obraz życia społecznego, Zeszyty Naukowe WSP w Opolu, Psychologia VII, 1991, ss. 115-134.
- Agresja, „Trening”, 1990/4 (Szmajke, Doliński)
- On the defensive function of own weaknesses: Self-handicapping strategy or excuses after failure?, Polish Psychological Bulletin, 1990/2, ss. 157-165 (Doliński, Szmajke, Gromski).
- Zadośćuczynienie moralne czy inwestycja? Atrybucja przyczynowa a gotowość do nagradzania i karania oraz udzielania pomocy, Zeszyty Naukowe WSP w Opolu, Psychologia VI, 1990, ss. 115-134 (A. Szmajke, K. Szmajke, B. Dolińska).

- „Naiwne” schematy przyczynowości sprawnościowych zadań umysłowych, *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu, Psychologia VI*, 1990, ss. 97-114.
- Czy maksymalizacja realizmu w eksperymencie jest zawsze zasadna? Odpowiedź na uwagi Aleksandra Chmiela, *Przegląd Psychologiczny*, 1989/4, ss. 1087-1090 (Doliński, Gromski, Szmajke).
- Dążenie do uzyskania poczucia kontroli nad zdarzeniami jako modyfikator sądów atrybucyjnych i spostrzegania osób, *Przegląd Psychologiczny*, 1989/1, ss. 155-183.
- Własne sukcesy i niepowodzenia z perspektywy czasu: Eksperyment naturalny, *Przegląd Psychologiczny*, 1989/1, ss. 105-124.
- Dystans czasowy jako modyfikator procesu atrybucji przyczynowej, *Studia Psychologiczne*, 1989 t.XXVII/1, ss. 17-32.
- Perpetrators' freedom of choice as a determinant of responsibility attribution, *The Journal of Social Psychology*, 1988, 128(4), ss. 441-449 (Doliński, Gromski, Szmajke).
- Swoboda wyboru sprawcy oszustwa jako determinanta atrybucji odpowiedzialności dokonywanej z perspektywy ofiary i neutralnego obserwatora, *Przegląd Psychologiczny*, 1987/3, ss. 697-710 (Doliński, Gromski, Szmajke).
- Wykorzystywanie reguł atrybucyjnych przez dzieci, *Psychologia Wychowawcza*, 1987/1, ss. 12-25.
- Rzucanie kłód pod własne nogi. Jonesa i Berglasa teoria autohandicapu, *Przegląd Psychologiczny*, 1986/3, ss. 645-672 (Doliński, Gromski, Szmajke).
- Poczucie kontroli wzmocnień, a niektóre aspekty orientacji temporalnej, [w:] M. Straś-Romanowska (red.), *Próba empirycznej weryfikacji niektórych twierdzeń psychologii osobowości*, Wrocław, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1986, ss. 73-87 (Nawrat, Rozpędowski, Szmajke).
- Struktura „ja” a poczucie kontroli wzmocnień, [w:] M. Straś-Romanowska (red.), *Próba empirycznej weryfikacji niektórych twierdzeń psychologii osobowości*, Wrocław, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1986, ss. 89-111.
- Proces atrybucji, jego rozwój i konsekwencje, [w:] Z. Kwieciński (red.), *Zagrożenia, możliwości i potrzeby wspomagania rozwoju*, Toruń, Wyd. UMK 1985, ss. 125-136.
- Oczekiwanie współpracy z aktorem a atrybucja przyczyny jego porażki: Oddziaływanie poczucia kontroli obserwatora, *Przegląd Psychologiczny*, 1985/2, ss. 245-256.
- Anticipation of task cooperation with an actor and causal attribution of his failures, effects of locus of control, *Polish Psychological Bulletin*, 1984/4, ss. 245-256.
- Oddziaływanie informacji o stopniu dystynktywności i interpersonalnej powszechności zachowania na dokonywanie atrybucji przyczynowych: Teoria atrybucji H. H. Kelley’ a w świetle badań empirycznych, *Przegląd Psychologiczny*, 1984/1, ss. 125-146.
- Relationship between self-esteem and locus of control in condition of self-focused attention, *Polish Psychological Bulletin*, 1983/4, ss. 249-258.
- Struktura „ja” i struktura „inni ludzie” – aspekt poznawczo-projekcyjny i temporalny, [w:] W. Łukaszewski (red.), *Osobowość – orientacja temporalna – ustosunkowanie do zmian*, Wyd. Uniw. Wrocławskiego, Wrocław 1983, ss. 111-224 (Szmajke, Łukaszewska, Nawrat, Olszańska).
- Zaangażowanie społeczne i aktywność społeczna, [w:] J. Jarymowicz i Z. Smoleńska (red.), *Poznawcze regulatory funkcjonowania społecznego*, Wrocław, Ossolineum 1983, ss. 195-223.

- Poczucie kontroli wzmocnień, [w:] R. Łukaszewicz (red.) Prace Przygotowawcze do programu Wrocławska Szkoła Przyszłości, Wyd. Uniw. Wrocławskiego, Wrocław, 1980, ss. 32-43.

Popularyzacja

- Sprinterski transfer emocji. Charaktery, nr 8(139), sierpień 2008, s.56-59. (Szmajke A., Wołczuk J)
- Codzienny teatr w szkolnych ławkach, Psychologia w szkole, nr 3(7), jesień 2005, ss. 41-45.
- Wrażenie pod zarządem, Charaktery, nr 10(93), październik 2004, ss. 18-20.
- Gadaj ze zdartą płytą, Charaktery nr 5(88), maj 2004, ss. 14-15.
- Uwaga! Groźny szef!, Charaktery, nr 4(87), kwiecień 2004, ss. 23-25.
- Zły w piaskownicy, Charaktery, nr 9(80), wrzesień 2003, ss. 39.
- Dlaczego w naszej rodzinie nie było koniokradów, Charaktery, nr 3(50), marzec 2001, ss. 11.
- Pomiędzy cnotą skromności i grzechem chępliwości, Charaktery, nr 10(45), październik 2000, ss. 20-23.
- Przez dziurkę TV, Charaktery, nr 4(39), kwiecień 2000, ss. 9-10.
- Kto wierzy w świat sprawiedliwy, Charaktery, nr 2(37), luty 2000, ss. 26-28.
- Galop z figurami, Charaktery nr 6(17), czerwiec 1998, ss. 12-17.